

ošpice,
mumps,
rdečke

CEPLJENJE OSNOVNE INFORMACIJE

1. Zakaj je potrebno cepljenje proti ošpicam, mumpsu in rdečkam (OMR)?

To so virusne bolezni, ki se prenašajo s kužnimi kapljicami, neposredno (po zraku) in posredno pri stiku (roke, predmeti) z bolnikom.

OŠPICE

So zelo nalezljiva bolezen, ki se začne z vročino, glavobolom, utrujenostjo, nahodom in kašljem. Nato se pojavi značilen, dobro viden izpuščaj po telesu. Virus ošpic pogosto prizadene osrednje živčevje z motnjo zavesti. Zaradi trajajoče okužbe z virusom ošpic po preboleli bolezni lahko nastane kronično degenerativno smrtno obolenje osrednjega živčevja z motnjami gibanja, govora, krči.

MUMPS

Bolezen se začne s slabim počutjem in vročino. Najpogostejši znak te nalezljive bolezni je povečanje ene ali obeh obušesnih žlez, kar lahko povsem spremeni videz obraza. Bolezen lahko prizadene tudi druge žleze (trebušno slinavko, jajčnike, moda), druge organe (možgane) in tudi sluh.

RDEČKE

Bolezen poteka z vročino, značilnim izpuščajem po telesu in povečanimi zaušesnimi bezgavkami. Okužba z virusom rdečk je hudo nevarna v času nosečnosti, saj virus povzroči okužbo ploda in posledice so gluhost, okvara vida in slepota, bolezni srca, možganov, duševna zaostalost.

2. Kdo mora biti cepljen proti ošpicam, mumpsu, rdečkam, kdaj in s katerim cepivom?

Dojenčki morajo prejeti en odmerek cepiva proti OMR. Cepljenje se začne v starosti 11 do 18 mesecev.

Otrok je ponovno cepljen (drugi odmerek cepiva) pri sistematskem pregledu za vstop v osnovno šolo (5–6 let starosti).

Praviloma se (prvo) cepljenje opravi s kombiniranim cepivom proti štirim boleznim: OMR in noricam (izjemoma lahko s cepivom proti OMR). Cepljenje se lahko opravi sočasno z drugimi cepljenji.

3. Nekateri otroci ne smejo biti cepljeni s cepivom proti OMR oziroma se cepljenje začasno odloži

Če je otrok zmerno ali resno bolan s povišano telesno temperaturo, se cepljenje do okrevanja začasno odloži. Otroci z blago boleznijo (npr. prehladom) so lahko cepljeni.

Cepljeni ne smejo biti otroci, ki so imeli hudo alergično reakcijo ali drug resen neželen učinek po predhodnem odmerku istega cepiva.

Zdravnik bo presodil o nadaljevanju cepljenja otroka.

4. Kakšna so tveganja po cepljenju proti OMR?

Kot vsa zdravila ima lahko tudi cepivo proti OMR neželene učinke. Tveganje zapletov zaradi bolezni je bistveno večje kot možnost pojava hudih neželenih učinkov po cepljenju.

Blagi neželeni učinki (pogosti) so: rdečina na mestu vboda; povišana telesna temperatura (temperatura v danki 38 °C); bolečina na mestu vboda, otekline obušesne slinavke, izpuščaji, razdražljivost, neješčnost; nespečnost.

Zmerni neželeni učinki (redki) so: visoka telesna temperatura $\geq 40,5$ °C; krči po telesu.

Resni neželeni učinki (zelo ali izjemno redki) so: resna alergična reakcija (manj kot pri eni osebi na 10.000 odmerkov); negnojni (serozni) meningitis.

5. Kaj storiti ob resni reakciji?

Resna alergična reakcija se običajno pojavi v nekaj minutah do ene ure po cepljenju. Znaki lahko vključujejo težko dihanje, piskanje ali hropenje, oslabelost, hitro bitje srca, omedlevico, koprivnico ali bledico. Če se pojavijo, je treba takoj k zdravniku, ki bo ustrezno ukrepal in prijavil neželeni učinek po cepljenju.

6. Odškodninska odgovornost za škodo, ki nastane osebi zaradi obveznega cepljenja

Izjemno redko nastopi resen neželen učinek po cepljenju. Oseba, ki ji je z obveznim cepljenjem nastala škoda na zdravju, ki se kaže v resnem in trajnem zmanjšanju življenjskih funkcij, ima pravico do odškodnine, ki se plača iz sredstev državnega proračuna (po Zakonu o nalezljivih boleznih). Več informacij dobite na Ministrstvu za zdravje.

7. Kje je na voljo več informacij?

Vprašajte izbranega pediatra ali šolskega zdravnika, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo cepiva (PIL) in predlagal še druge vire informacij. Obiščite tudi spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si/cepljenje.